

Rikoksia tekevien asumisen erityispiirteet

Kokemuksia ja havaintoja rikosseuraamusasiakkaiden asumisen erityispiirteistä hajasijoitetussa asuntokannassa

PYÖRÖVESTAJULOS

- 2018 – 2020 STEA tukema osatoimijahanke, jonka tavoitteena on vähentää kohderyhmän uusintarikollisuutta ja kehittää uudenlaisia asumisratkaisuja
- Hanke toimii pääkaupunkiseudulla, Lahden seudulla ja Jyväskylän seudulla
- Kohderyhmä aktiivisesti päihteitä käyttävää - uusia rikoksia ja uusia tuomioita
- Siviilijaksot sekä vankilajaksot lyhyitä → Haastavaa vaikuttaa asumisasioihin
- Vuositasolla kokonaisuudessaan ~100 asiakasta / 6000 vapautuvaa joista 50% pyöröovi – asuminen järjestynyt n. 30% asiakkaista

PYÖRÖVESTAJULOS

- Työn aloitus jo tuomion aikana / ennen tuomiota
- Asunto – Asumisen tuki – Arki
  - Asumismuodon huomiointi
  - Yksilöllinen asumisen tuki
  - Arjen toiminta välttämätöntä
- Palveluohjaus, palveluneuvonta, asumisneuvonta
- Asumiskurssit
- Infotoiminta ammattilaisille (asumisyksiköt ym.)
- Vertaistyo ja kokemusasiantuntijuuden kehittäminen – työparityöskentely - kehittämistyö

Asumisratkaisut

- Asumista ei ehdollisteta (päihteet, uudet rikokset), Asunto Ensin
- Asumisen tukea ei ehdollisteta
- Hajasijoitettu asuntokanta (välivuokraus, yhteistyö muiden asuntotoimijoiden kanssa)
- Mahdollisuus paikkakunnan vaihtamiseen (siviilissä)
- Mahdollistetaan tuomioiden välinen lyhytaikainen asuminen (pyrkimys uusintarikollisuuden ehkäisyyn)
- **Välittömät asumisratkaisut.** Suurin osa uusintarikollisuudesta tapahtuu välittömästi (tunnit – päivät) vapautumisen jälkeen. Eriytynyt riski asunnottomilla / erityisryhmillä (uusimisprosentti esim. nuorilla / erityisryhmillä = 9 / 10)

Asumisen erityispiirteet rikostaustaisten kanssa

- Sopivan asuinympäristön löytäminen erityisen tärkeää – Ei ”turhaa asuttamista” (Asumisen ehdollistaminen) Yksikkö – hajasijoitettu – päihteet salliva – päihteetön – tuettu – ei tukea?
- Valvonta – Tukeminen – ristiriita (Asumisen tuen ehdollistaminen)
- Arjen toiminta ja kiinnittyminen ”normaaliin arkeen” ensiarvoisen tärkeää!
- Rikollisuuden huomiointi asumisen ja arjen tuessa – Tieto rikoksista ja mahdollisista tuomioista tärkeää! Yhteistyö →

Asumisen erityispiirteet

Näkökulma rikosseuraamustyöstä

- Asumisneuvonta ei aina tarkoita pelkkää asumisen ohjausta tai tukea asumisessa. Monelle asumis-palvelu-neuvoja / ohjaaja voi olla ainoa luottamuksellinen taho siviilissä
- Uusintarikollisuuden ehkäisy ja avoimemmat rikosseuraamukset – Valvottu koevapaus (ei onnistu ilman asuntoa), yhdyskuntapalvelu (ei onnistu ilman asuntoa)
- Em. Ei onnistu ilman tukea siviilissä (asumisneuvoja / palveluohjaaja)
- Asunto ei saa olla palkinto eikä asunnon menettäminen saa olla rangaistus - ihmisarvonäkökulma

Yhteiskunnallinen näkökulma

- Pitkäaikaisasunnoton – asutettu = 15 000€ / asiakas / vuosi (PAAVO)
- Vankilavuorokausi – yhdyskuntapalvelu = 73 500€ / asiakas / vuosi (RISE)
- Ei asumisneuvontaa – Asumisneuvonta = 3 milj. € / vuosi / Helsinki (ARA)
- Yhteiskuntaan kiinnittyminen – rikollisuus / asunnottomuus = ?? € / vuosi
- Ihmisarvo – silmien sulkeminen = ei € / vuosi

Käytännön asiakasesimerkki 1

- Taustalla yli 10 tuomiota eri paikkakunnilla. Pidempiä tuomioita + muutama lyhyt tuomio
  - Ei onnistunutta asumishistoriaa, asuminen pääsääntöisesti kavereiden luona / ulkona / yömajoissa
  - Aktiivista päihteidenkäyttöä ja siviilissä uusintarikollisuutta
  - Haluaisi lopettaa rikoskäyttämisen (päihderatit, väkivaltarikokset)
-
- Saanut asunnon keskitetystä asumisyksiköstä (n. 100 paikkaa)
  - Asuminen kestänyt yhteensä 2kk, jonka jälkeen uusi rikos ja tuomio + uloskirjaus
  - Kartoitetaan seuraavaan siviilijaksoon hajasijoitettua tukiasuntoa tai asuntoa pienessä asumisyksikössä

Käytännön asiakasesimerkki 2

- Pyöröovivanki – taustalla yli 20 rikostuomiota, vankilassa lähes 20 vuotta
  - Vapautunut kymmeniä kertoja ns. ”muovipussivankina”
  - Saanut siviilijaksoilla asunnon 5 kertaa (keskitetty asuminen / päihteetön asuminen). Kolme x epäonnistunut asuminen ja 2 asunnosta kieltäytymistä
  - Rikokset ja tuomiot liittyneet 90% päihteisiin (opiaatit / subutex)
-
- Ensimmäinen ”oma” asunto, ei ehtoja, ei sitoutumista.
  - Uuden tuomion suorittaminen avolaitoksessa / valvottu koevapaus
  - Uusintarikollisuuden vähentäminen → korvaushoito
  - Päihteidenkäyttö vähentynyt
  - Ei uusia rikoksia
  - Vanhoja tuomioita tippuu edelleen satunnaisesti – tukikontakti siviilissä asunnon säilyttämiseksi ja asioiden hoitamiseksi

Käytännön asiakasesimerkki 3

- Paikkakunnanvaihto → epäonnistunut asutus
  - Kaikki asiat hoidettu (mielestämme) esimerkillisen hyvin:
  - Asunto, huonekalut, tapaaminen vankilassa, asumisen aloittaminen, tuen aloittaminen, arjen tekeminen ym. Ym.
- Asuminen kesti n. 2h, jonka jälkeen asiakasta ei näkynyt
- Mahdollisia syitä?
  - Vieras paikkakunta, siviiliin siirtymisen haasteet, vahva päihteidenkäyttö

Yhteenveto havainnoista hankkeen ensimmäisen vuoden perusteella

Tärkeää

- Oikea-aikainen asuminen
- Oikeamallinen asuminen
- **Siviilin tukitaho – luottamuksellinen tukisuhde – työn aloitus jo vankilassa (tai aiemmin)**
- Päihdekuntoutuksen ym. Mahdollistaminen
- **Käytännön tekeminen siviilissä**
- Tulevien tuomioiden valmistelu - siviiliarviointiyhteistyö

Kiitos!

Miikka-Pekka Rautiainen

Projektipäällikkö

050 467 9090

miikka-pekka.rautiainen@sininauha.fi

